

§ 17. МАЯ СЯМ'Я

«Мая сям'я...» Пры гэтых словах кожны чалавек уяўляе нешта вельмі асабістае, вельмі важнае для яго. У дамашнім асяроддзі людзі адчуваюць сябе спакойна і ўпэўнена. Таму многія мастакі з асаблівым задавальненнем малявалі сябе сярод сямейнікаў, падкрэсліваючы любоў і павагу да блізкіх.

Барыс Кустодзіеў.
На тэрасе

На карціне «Сямейны партрэт на балконе» рускі мастак Фёдар Славянскі паказаў сваю сям'ю ў цёплы летні дзень. Дзеці гуляюць, бацька з маці нешта абмяркоўваюць, а строгая бабуля павучае ўнука.

У карціне шмат дэталяў. Яны распавядаюць нам пра зацікаўленні і захапленні ў сям'і. Гэты сямейны партрэт можна доўга разглядаць і нават «слухаць», уяўляючы гукі, якія напаўнялі гэты далёкі цёплы дзень.

Уладзімір Макоўскі. Дэспат сям'і. У майстэрні мастака

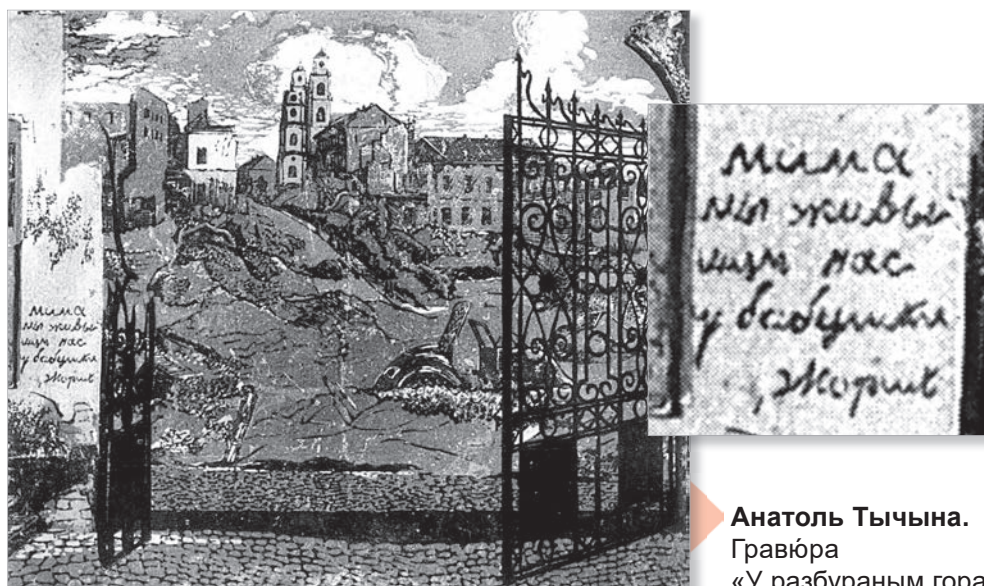

Барыс Кустодзіеў намалюваў сваю сям'ю за вячэрняй гарбатай на тэрасе. Промні сонца на захадзе мякка асвятляюць усіх, хто сабраўся ля самавара. Але асабліва ярка яны вылучаюць малых — сына і дачку мастака. Так жывапісец паказвае нам самае каштоўнае, самае светлае ў сям'і — дзяцей.

Бываюць у жыцці сям'і і забаўныя моманты. Уладзімір Макоўскі адлюстравалі сям'ю мастака. На нейкі момант галоўным тут стала не творчасць, а клопаты дарослых пра дзіця, якое плача. Нават бацька-жывапісец адарваўся ад сваёй адказнай працы. Адчуваецца, што ён глядзіць на тое, што адбываецца, з усмешкай, і яго воклічы ўліваюцца ў агульны хор галасоў.

Добра, калі ўся сям'я разам. Разлука прыгнятае і засмучае сямейнікаў. У гады Вялікай Айчыннай вайны вершы і песні пра каханне блізкіх падтрымлівалі і тых, хто ваяваў, і тых, хто чакаў абаронцаў з фронту. А калі воіны вярнуліся дадому з Перамогай, радасць сустрэчы з сям'ёй была бязмернай. Гэта пачуццё адлюстравалі многія савецкія мастакі.

У гады вайны большасць беларускіх гарадоў і вёсак была разбурана. Моцна пацярпеў і горад Мінск. Мастак Анатоль Тычына

Анатоль Тычына.
Гравюра
«У разбураным горадзе»

сродками *графікі* адлюстраваў у творы «У разбураным горадзе» не толькі руіны, але і знойдзены надпіс, які пакінулі для родных тыя, каму ўдалося выратавацца.

Графіка — від выяўленчага мастацтва, у якім выкарыстоўваюцца лініі, штрыхі і кропкі.

Як бачыце, пра сям'ю можна расказаць нават тады, калі ні адной чалавечай фігуры на малюнку няма.

У сям'і чалавек нараджаецца і сталее. Сям'я дапамагае і абараняе. Кожны чалавек марыць, каб яго сям'я была самай лепшай, самай шчаслівай.

ПЫТАННІ І ЗАДАННІ

1. Французскі пісьменнік Эміль Заля пісаў: «Аснова сямейнага шчасця ў дабрыні, шчырасці, спагадлівасці». Знайдзіце сярод твораў, змешчаных у параграфе і электронным дадатку, прыклады такіх адносін. Падбярыце ў інфармацыйных крыніцах творы розных відаў мастацтва, у якіх адлюстраваны свет сям'і.

2. У кожнай сям'і здараюцца вясёлыя гісторыі. Папрасіце дарослых сямейнікаў падзяліцца адной з такіх гісторый. Раскажыце пра яе ў класе.

Скульптурная кампазіцыя «Мая сям'я» (Расія)

Не забудзьцеся крыху аздобіць вашу гісторыю: мастацкая выдумка — гэта важная частка мастацтва.

ТВОРЧАЯ МАЙСТЭРНЯ

3. У Маскве знаходзіцца скульптурная кампазіцыя «Мая сям'я», якую жыхары горада называюць «Далонькі». Чатыры далоні — вялікія, дарослыя ў цэнтры і маленькія, дзіцячыя па баках — сімвалізуюць сям'ю. У чым, на ваш погляд, праяўляецца арыгінальнасць мастацкіх вобразаў?

Пафантазіруйце і стварыце свой цікавы вобраз сям'і (тэхніка і матэрыял на выбар).

§ 18. ТРАДЫЦЫ І ПАДЗЕІ Ў СЯМ'І

Жыццё кожнай сям'і поўнае розных падзей. Адны з іх важныя толькі для сям'і. Пра іншыя ведаюць сябры і сваякі, у залежнасці ад абставін віншуюць, суцяшаюць, прыходзяць на дапамогу.

Адной з найважнейшых падзей у жыцці сям'і становіцца нараджэнне дзіцяці. Блізкія людзі віншуюць бацькоў нованароджанага, робяць падарункі. А вось першы крок малога — свята толькі для бацькоў. Малюнак «Першыя крокі» французскага мастака Жана-Франсуа Міле — адна з самых светлых работ майстра.

Жан-Франсуа Міле.
Першыя крокі

Вінцэнт Ван Гог.
Першыя крокі (паводле карціны Міле)